

Nagy Natália

A Simonyi Zsigmond helyesírási verseny kárpátaljai megyei döntője

Az anyanyelvi műveltség fejlesztése érdekében Kárpátalján is számos kezdeményezés történt az elmúlt időszakban. Számunkra, kisebbségben élők számára, fontos anyanyelvünk megőrzése, helyes használata.

A nyelvi kulturáltság színvonalának egyik fontos jellemzője a helyesírás, amely alapműveltségünk része. A Simonyi Zsigmond helyesírási versenyt az ELTE Bölcsészettudományi Karán 1997 óta rendezik meg. Kárpátalján 2000-től vannak elődöntők. Az első két alkalommal a 10. Számú Dayka Gábor Középiskolában szervezték meg a megyei döntőt, 2002-től az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Filológiai Tanszéke ad helyet e neves megmérettetésnek.

Az 1963-ban alakult tanszék önálló szerkezeti alegysége a felsőoktatási intézménynek. Elsősorban magyar nyelv és irodalom szakos tanárképzés folyik itt Kárpátalja magyar tannyelvű iskolái számára. Megnyitása óta mintegy negyven éven keresztül a Magyar Filológiai Tanszéknek köszönhetően kerülhettek a megye magyar iskoláiba elhivatott pedagógusok, akik segítségével fennmaradhatott Kárpátalján az anyanyelvi oktatás, és több nemzedék megőrizhette magyar identitástudatát.

Kárpátalján a verseny három fordulóból áll. Az iskolai forduló arra szolgál, hogy eldöntse: ki képviselje az adott intézményt a járási döntőn. Ebben a szakaszban is a fővárosi szervezők által elküldött feladatokat oldják meg a tanulók. Járási fordulók vannak a Beregszászi, az Ungvári, a Munkácsi, a Nagyszőlősi járás magyar tannyelvű iskolái számára. Az elődöntőkön mintegy 300 diák képviselteti magát. A verseny e fázisának megszervezésében a járási módszertanos kollégák segítenek, akiknek áldozatos munkája nagymértékben hozzájárul a sikerhez. A megyei fordulóra osztályonként két-két tanuló jut tovább. Az 5–8. osztályosok körében megrendezett vetélkedősorozat végső állomása a Kárpát-medencei megmérettetés. Kárpátaljáról minden évben 8 fő utazik a döntőre, ahol tanulóink eredményesen képviselik pátriánkat.

Munkájuk elismeréseként tanáraink többször vehettek már át kitüntetést. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Arany Oklevéllel és értékes könyvcsomaggal jutalmazza azokat a magyartanárokat, akiknek már négy diákjuk vett részt a Kárpát-medencei döntőn. Kárpátaljáról a következő pedagógusok részesültek díjazásban: 2007-ben Riskó Márta, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium, 2008-ban Tegze Edit, a Tiszabökényi Általános Iskola, 2010-ben Huszti-Kacsur Andrea, a Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola, 2011-ben Rezes Katalin, az Ungvári Dayka Gábor Középiskola, 2013-ban Barta Nyisttyák Gabriella, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium, 2015-ben Roják-Kopasz Angéla, a Derceni Középiskola, 2016-ban Iván Éva, a Derceni Középiskola, valamint Csetneki Adrienn, a Verbőci Középiskola tanára vehetett át Arany Oklevelet. A Magyar Nyelvtudományi Társaság

Gyémánt Oklevelét azok a magyartanárok kapják, akiknek 12 diájuk jutott el a Kárpát-medencei döntőre. Az eddigi kitüntetettek között van Tegze Edit, a Tiszabökényi Általános Iskola tanára, aki 2012-ben vette át oklevelét kiváló munkájának elismeréseként.

A Simonyi Zsigmond helyesírási verseny 2007-ben ünnepelte indulásának 10. évfordulóját. Ettől az évtől Simonyi Zsigmond-serleggel jutalmazták azokat az iskolákat, ahonnan a legtöbb gyermek jut el a Kárpát-medencei döntőre. 2007-ben a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium, 2008-ban a Tiszabökényi Általános Iskola, 2014-ben a Verbőci Középiskola, 2015-ben a Derceni Középiskola, 2016-ban a Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola képviselői vihettek haza Simonyi Zsigmond-serleget.

1. kép

Közös kép a versenyzők egy részével

2017-ben a kárpátaljai megyei döntőt április 22-én rendezték (1. kép). A megnyitónak az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar–Ukrán Oktatási-nevelési Intézet Bercsényi Miklós Könyvtára adott helyet. Az ünnepségen több jeles vendég vett részt, köztük Nott Miklós, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja, aki köszöntőjében hangsúlyozta, mennyire fontos az egyén számára, hogy gondolatait megfelelő formában fejezze ki mind előszóban, mind írásban. A helyesírás minősít, ezért különösen figyelni kell a szavak helyes lejegyzésére. Rezes József, a Megyei Nemzetiségi Osztály megbízott vezetője büszkeséggel telt szívvel mesélt a jelenlévőknek diákeveiről, amelyek a Magyar Filológiai Tanszékhez kötődnek. Hangsúlyozta, hogy egyetemi éve alatt szerzett tudását későbbi pályafutása során eredménnyel tudta hasznosítani. A verseny egyik támogatója volt a Kárpátaljai Magyar Ifjúságért Szervezet, amelynek alelnöke, Mocsárkó György köszöntötte a résztvevőket. Bogáthy Boglárka, a Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiatal Kutatók Szövetségének elnöke arra biztatta a versenyzőket, hogy érettségi után e falak között folytassák tanulmányaikat. Lizanec Péter professzor úr beszédében hangsúlyozta, hogy a magyar filológusok közössége egy olyan család, amelynek tagja minden volt, jelenlegi és jövőbeli diák. Zékány Krisztina tanszékvezető örömét fejezte ki, hogy 2017-ben is szép számban érkeztek versenyzők a megmérettetésre.

A köszöntők után Nagy Natália docens, a verseny kárpátaljai fordulójának főszervezője ismertette a verseny történetét, értékelte a felkészítő tanárok eddigi munkáját, akik Arany vagy Gyémánt Oklevélben részesültek. Megköszönte a felkészítő tanárok munkáját, akiknek feladata a motiválás, a diákok érdeklődésének a felkeltése. Bár a jelenleg Ukrajnában érvényben lévő tanterv nem ad lehetőséget az iskolai órákon a helyesírási kérdések mélyebb elsajátíttatására, a tanárok megtalálják a lehetőséget, az időt arra, hogy tanulóikban tudatosítsák a szavak helyes lejegyzését. A tanárok példát mutatnak tanítványaiknak, a diákok pedig erőt adnak lelkesedésükkel, igyekezetükkel, az anyanyelv iránti szeretetükkel. Örömmel emelte ki, hogy tapasztalatai szerint a diákok és a tanárok várják a megmérettetést, amelyet a jóleső légkör, az önzetlenség és az áldozatkészség hat át. Vonzza őket a teljesítmények mérhetősége, a szabályokhoz való igazodás. A felkészítő tanárok a tanszék végzősei, akik boldogan térnek vissza az alma materbe, várják a találkozást régi tanáraikkal. Beszédét Fábián Pál tanár úr gondolatával zárta, amely az első országos döntő megnyitóján hangzott el: „Ez a verseny annak is bizonyítéka, hogy önök nem egyszerűen csak birtokolni akarják anyanyelvüket, hanem tenni is akarnak érte azzal, hogy helyesírásunkat különös gonddal elsajátították” (idézi: Antalné 2000).

A megnyitó ünnepi műsorral folytatódott, amelyet a Dominus együttes (2. kép) az *Örökségünk* című dallal nyitott meg. A magyar filológus diákok mély gondolatokat tartalmazó műsorát (3. kép) a Dominus együttes megzenésített versekből válogatott összeállítása követte, majd a Margaréta citerazenekar műsora zárta az ünnepi részt (4. kép).

2. kép

A Dominus együttes előadása

3. kép
Ünnepi műsor

4. kép
A Margaréta együttes előadása

Az idén 72 tanuló mérte össze helyesírási tudását (5–6. kép). A tollbamondás megírása és a feladatlapok kitöltése után a diákok csoportos helyesírási versenyen vettek részt, amelyet a Magyar Filológiai Tanszék hallgatói szerveztek. A 30 pontból álló játékos helyesírási felmérés kellemes hangulatban zajlott, megfelelő zenei aláfestéssel. A megmérettetésből a Beregszászi járás csapata került ki győztesen.

5. kép

Az ötödik osztályos tanulók munka közben

6. kép

Dolgoznak a hatodikosok

A versenyzők ezután megismerkedhettek az egyetem épületével. Betekintettek a kar nyelvi laboratóriumába, a fizikalaboratóriumba, a helytörténeti-régészeti, illetve a nemzetközi kapcsolatok szaktantermekbe, valamint megfigyelhették a 3D-s nyomtató működését is.

A rendezők minden évben gondoskodnak azoknak a kiválasztásáról, akik kijavítják a tollbamondásokat és a feladatlapokat. Minden osztály dolgozatát négy tanár javítja, akiket előzetesen kértek fel erre a feladatra. Ezt a felelősségteljes munkát a tanárok a megírás napján végzik. A felkészítő tanárok és a versenyzők megtekinthetik a kijavított dolgozatokat. A zsűri folyamatosan figyelemmel kíséri és irányítja a javítást (7. kép).

7. kép

A hatodikos tanulók dolgozatainak javítása közben

Az eredményhirdetésen a kárpátaljai fordulók főszervezője felhívta a figyelmet arra, hogy a megyei döntőben a legjobbak vetélkednek, ezért a helyesírás általános szintjéhez képest lényegesen kevesebb hiba fordult elő. Volt olyan tanuló, aki 100 pontos dolgozatot írt. Ugyanakkor természetes dolog, hogy a tartós koncentrációt és az alapos felkészültséget igénylő versenyen előfordulnak tévedések. Kiemelte a jellemző hibákat, amelyekre az elkövetkező alkalmakkor oda kell figyelniük a diákoknak. E hibák némelyike a kárpátaljai tanulók nyelvjárási sajátosságaiból eredt, miszerint nem mindig ejtik a hosszú magánhangzókat, így ezek lejegyzésében sem biztosak. Több esetben is hibáztak az elválasztással kapcsolatos feladatokban, valamint a kis- és a nagybetűk kérdésénél is bizonytalanságok tapasztalhatók. Utalt arra is, hogy a sajtóban, a hétköznapi élet színterein gyakoriak a helyesírási hibák, ezért a mindennapos rossz tapasztalattal is meg kell küzdeniük a versenyzőknek.

A kárpátaljai forduló díjazott tanulói

5. osztály

1. helyezett: Láncki Ildikó (Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium)

2. helyezett: Snicer Dávid (Jánosi Középiskola)

3. helyezett: Zelik Kincső (Verbőci Középiskola)

Különdíjban részesült: Fedurcza Richárd (Nagydobronyi Középiskola)

6. osztály

1. helyezett: Lenyó Barbara (Oroszi Általános Iskola)

2. helyezett: Nagy Marianna (Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola)

3. helyezett: Molnár Réka (Szőlősgyulai Általános Iskola)

Különdíjban részesült: Orbán Rebeka (Szernyei Általános Iskola)

7. osztály

1. helyezett: Borcsik Zsanett (Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola)

Anyanyelv-pedagógia X. évfolyam, 2017/2.

2. helyezett: Kovács András (Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola)

3. helyezett: Kopasz Sára (Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium)

Különdíjban részesült: Iván Antónia Kornélia (Derceni Középiskola)

8. osztály

1. helyezett: Szegő Johanna (Verbőci Középiskola)

2. helyezett: Lőrincz Andrea (Nagyszőlősi 3. Számú Perényi Zsigmond Középiskola)

3. helyezett: Sárközi Zsófia (Nagyberegi Református Líceum)

Különdíjban részesült: Ritok Szabolcs (Szürtei Középiskola)

A verseny fő támogatója a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet volt. A nyertesek pénzjutalmát a Kárpátaljai Magyar Ifjúságért Szervezet és a Bereg Kábel Kft. biztosította. A különdíjasok jutalmáról a Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiatal Kutatók Szövetsége, valamint a Sámuel Alapítvány gondoskodott.

Az első és a második helyen végzett versenyzők Budapesten képviselték Kárpátalját május 20-án, a XX. Kárpát-medencei döntőben, ahol a 6. évfolyam versenyzői közül Lenyó Barbara jutott be évfolyamán a legjobb tíz közé, és ért el 8. helyezést.

Irodalom

Antalné Szabó Ágnes 2000. Helyesírásunkkal helyesírásunkért: beszámoló a 2000. évi Simonyi Zsigmond helyesírási verseny Kárpát-medencei döntőjéről. *Magyar Nyelvőr* 3. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1243/124305.htm> (2017. április 5.)

Nagy, Natália: The regional final of the Simonyi Zsigmond Spelling Competition in Transcarpatia

Az írás szerzőjéről

Nagy Natália

egyetemi docens

Ungvári Nemzeti Egyetem

Magyar Filológiai Tanszék, Ungvár

kodobocznatalia[kukac]freemail.hu